

Kertek, mezők évszázadai

Interjú Jánosi Antal szerkesztővel

Ki tudja, hogy Krúdy Gyulának és Móricz Zsigmondnak a földkérdéssel foglalkozó művei is vannak? Hogy Jókai Mór kertészkedéssel is foglalkozott, Széchenyi István és Wesselényi Miklós a lótenyésztéssel? Pedig Jókait kertészeti szakíróként is számon tartják, kertészgazdászati feljegyzései érdekes megfigyeléseket, megállapításokat őriznek, s emellett elsősorban élvezetes olvasmányt nyújtanak. Ilyen és ehhez hasonló — ma már *könyvészeti ritkaságnak* számító — művek reprint kiadásával foglalkozik a *Mezőgazdasági Könyvkiadó* egyik kevésbé ismert sorozata, amelyet Jánosi Antal szerkeszt hozzáértő lelkesedéssel. Mikor indult útjára ez a sorozat?

— Valójában nem sorozat ez, inkább az irodalom és a mezőgazdaság mezsgyéjén álló könyvek újból megjelentetéséről beszélhetünk. Olyan műveket hozunk ki *faksimilekiadásban*, amelyek a *művelődéstörténet* körébe sorolhatók, de témájuk a földműveléssel vagy az állattenyésztéssel kapcsolatos. Szerencsénkre, a magyar irodalom- és művelődéstörténet számos ilyen érintkezést mutat.

— Elképzelésünk akkor fogalmazódott meg, amikor kiadónk negyedszázados évfordulójára készülődtünk. Ugyanekkor esett Jókai Mór születésének százötven éves jubileuma is. Valami szépet, valami jót és érdekeset szeretnénk volna kezdeményezni ebből az alkalomból. Így született meg az évfordulóra, 1975-ben az első kiadvány, a *Kertészgazdászati jegyzetek*, Jókai egyetlen realista könyvének utánnomása. Annak idején, 1896-ban a nagy író saíát költségen jelentette meg ezt a kis könyvecskét, s egyedül itt használta doktori címét is. A szakemberek nagy lelkesedéssel, elismeréssel fogadták. Mégis elfeledték hamarosan. Hasonmás újrakiadása nagyon is indokolt tehát. A könyvet miniatűr változatban is megjelentettük.

Mit mond nekünk ma ez a könyvecske?

— Jókainak nagy telke és villája volt a mai Szabadsághegyen, a Költő utcában. Kedvenc időtöltése a kertészkedés. Kora hajnalban kelt, s kitűnő megfigyelőként, nagy szakértelemmel gondozta fáit, bokrait, virágait. Még a kicsiny állatokkal is elbábelődött. Tapasztalatait, meglátásait közvetlen hangú írásaiiban gyűjtötte össze. Különösen ma, amikor a környezetvédelmi gondok éreztetik hatásukat, *érdemes felütni ezeket a lapokat, újra olvasni sorait*: bájos hangulatuk magával ragad, s a természet szeretetére ébreszt.

Milyen további magyar írók kötetet láttak még újra napvilágot?

— Krúdy, Móricz és Illyés Gyula egy-egy műve szerepel a kiadott könyvek listáján, történetesen mindhárman a földosztásról értekeznek. Feltehetőleg sokan tudják, hogy Móricz Zsigmond még a Tanácsköztársaság kikiáltása előtt — a *Néplap* szerkesztőjeként — újjongó hangú cikkben számolt be vidéki tapasztalatairól, sürgetve a földosztást is. Később somogyi falvakba látogatott, ahol az első mezőgazdasági termelőszövetkezetek létesültek. Összesen három kis brosrája jelent meg azokban a forradalmi hónapokban: *A földtörvény kis kitéje*, a *Népszavazás a földreformról* és a *Somogy megyei földműves szövetkezetek* című kiadvány. Ezek csak a történések számára voltak hozzáférhetőek, mi pedig — most először — a három füzetet egységes könyvként juttattuk el az olvasóhoz. Móricz Virág, az író leánya segítségével sikerült megkapnunk egy addig még nem publikált *fényképet*, amelynek megjelentetése — két korabeli ismert fénykép közlése mellett — külön érdekességet kölcsönzött a kötetnek. A könyv nivóját az is emeli, hogy — ugyancsak Móricz Virágtól — kölcsönkaptunk hatvan oldalnyi kéz-

írt anyagot, amelyből az olvashatóbb részeket lefotóztuk, s a kiadvány *mellékleteként* azt is megjelentettük.

— Krúdy Gyula riportkönyve (*A kápolnai földosztás*) Károlyi Mihály híres tetteről szól, saját birtokának felparcellázásáról, 1919. február 23-án, egy hónappal a kommunizmus kikiáltása előtt. Krúdy írói vénája még az (egyéb-ként dokumentumszerű hűség-ről tanúskodó) újságírói stílus keretében is jól érzékelhető. Ez a kötet egyébként 1978-ban látott napvilágot hasonló kiadásban, az író születésének centenáriuma.

— Illyés Gyula kötete a fel szabadulás után a *Szabad Nép* és a *Szabad Föld* számára írt cikkekből nyújt válogatást. Az író bejárja azokat a helyeket, ahol a *Puszták népe* című felejthetetlen könyve íródott, s a földosztás nyomán megváltozott vidék életéről tudósít. Ezek a riportok szépen példázzák, hogy a földeken is vigégszántott a történelem. Sikerült megnyernünk a nagy magyar író, hogy *saját utószavával* zárja a kötetet, amely a szerző korabeli fényképét is tartalmazza.

Milyen hasznot nyújtanak ezek a kiadványok a mezőgazdák, illetve a mezőgazdaság-történet iránt érdeklődők számára?

— Tessedik Sámuel a vidéki élet és kultúra talán legnagyobb formátumú egénisége volt. *Önéletrásainak* magyar fordítása alig hozzáférhető. Az újrakiadás mellett egyik tanítási tervezetét is közöltük, akárcsak a lóhere vetéséről szóló értekezését. A gyulai levéltárból megszerztük Tessedik kézírását, amelynek fotómásolata a kötet értékét, hitelét növeli.

— A szakemberek is nagy

izgalommal fogadták az eredetileg Pesten, 1797-ben napvilágot látott könyvészeti ritkaság, a *Lovakat orvosló könyv* újra nyomását. A szerző, a szellemesen Tseh Mártonná magyaráított Martin Böhme, „a törököktől elfogatvatván, Konstantinápolyból kiszabadulván, a brandenburgi fő hercegnek fő lovász mesterevé lett”. Az archaikus, ízes magyar nyelvű receptfüzet hasonló kiadása, amelyhez értékes utószó és glosszárium járul, hasznos olvasmány lehet mind a *néprajz*, mind az *orostörténet* vagy a *nyelvtörténet* művelői számára.

Hogyan lehetne folytatni ezt a „sorozatot”?

— Rendkívül sok, értékes és élvezetes mű vár újbóli megjelentetésre. Ez a technika, a faksimile nemcsak a nyomdai szedők tehermentesítését szolgálja, de hitelesebb, érdekesebb kiadványt nyújthatunk át így az olvasóknak. Sajnos, az igen korlátozott (átlag háromezres) példányszám és a szűk terjedelem határt szab terveinknek. (A híres debreceni fővárosi könyv kiadására — terjedelmi okok miatt — nem is merünk gondolni.) A közeljövőben Wesselényi Miklós *A régi híres ménesek* című művének utánnomását tervezzük. Jó lenne *szélesíteni* a témaköröket: *méhészkönyv*, *virágos könyv*, *szakácskönyv* hasonmásaira gondolunk. Válogatást vagy szemelvényes kiadást nem szeretnénk készíteni, mert a csonka művek meghamisítják az eredeti szándékot. Reméljük, hogy még sok szép kiadvánnyal örvendeztetethetjük meg az irodalmi ritkaságok kedvelőit, a tanulni, művelődni és szórakozni vágyó olvasókat.

Pataki Mária